

nok til Stede i den Retning i Forveien. For mig er det slet ikke tvivlsomt, naar jeg tager Adresseforslaget for mig, som det foreligger, at navnlig den væsentligste Del deraf er god. Den hilser jeg som et Fremskridt i Sammenligning med, hvad der tidligere har været Tilfældet, i Sammenligning med foregaaende Adresser. Jeg forstaaer nemlig den Sætning, der begynder saaledes: „Med en Regjering, der har Willie og Evne“, i det Væsentlige paa samme Maade som det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 1ste Valgfreds (C. B. Nyholm). Jeg vil ikke i dette Øieblik komme ind paa at oprippe den gamle Strid fra 1873, hvori jeg har taget min Del saa godt som nogen Anden; jeg vil ikke komme ind paa, hvorvidt man den Gang eller senere har fra Folkethingets Side stillet den Fordring, som man nu om Stunder med eet Ord betegner som Folkethingsparlamentarisme, hvorvidt man her nogenstinde for Alvor har stillet den Fordring, at Kongen for at opfylde sin konstitutionelle Pligt skulde kalde til sine Raadgivere Mænd, der vare i Overensstemmelse særlig med Folkethinget. Jeg skal slet ikke komme ind paa at undersøge dette, men jeg siger, at netop de, der have ment, at en saadan Fordring er bleven stillet fra Folkethingets Side, netop de, som have holdt det frem som en Udvarsel imod at tage for meget Hensyn til Folkethingets Ønsker, netop de som mene, at saa længe Striden har staaet om Folkethingsparlamentarisme, maatte man ikke tage i Betænkning at føre Kampen til det Yderste fra den modsatte Side, netop de skulde hilse denne Adresse og denne Del af Adressen med Glæde; thi den kan ikke fornøftigvis fortaas paa anden Maade, end at man der udtaler det Løfte til Kongen, at hvis han vil tage Hensyn til de Folkethingets Udtalelser og Ønsker, som i Ærbødighed fremsættes for ham, da er det villigt til at opgive den, som ogsaa jeg kalder det, fordærvelige Politikk, det hidtil har ført, at lade Alt visne, da er det rede til at begynde et Arbejde paa Sagerne, hvoraf det forudsiges, at der vil komme rige og gylndne Frugter, rede til at søge Samvirken med en Regjering — og, om man vil, kan man gjerne indskjæde „enhver“ foran Regjering — der har Evne og Willie til at forhandle med Rigsdagen, d. v. s. med Rigsdagens to Afdelinger, Folkething og Landssting, og som har Evne og Willie til at tilbringe samstemmende Beslutninger af alle Statsmagterne, det er igjen af begge Thing, Folkethinget og Landsstinget og Regjeringen. Det er jo Noget, der næsten kunde friste til at tro, at man havde laant om ikke Ordene

saa Tanken fra den ærede Confeilspræsident; thi her hævdes jo netop Rigsdagsparlamentarismen i Modsetning til Folkethingsparlamentarismen. Dette tror jeg at man snarest skulde glæde sig over, og det forekommer mig, at denne Passus i Adressen indeholder god Hjemmel til netop at gaa til Landets Overhoved og forebringe Folkethingets Ønsker for ham. Jeg skal ikke i Øvrigt komme ind paa en Fortolkning af Adressen — det er ikke min Sag; jeg har ikke skrevet den og har ikke havt Noget med dens Affattelse at bestille — men jeg maa dog gjøre opmærksom paa, at naar man har, som det synes mig, taget Forargelse af det næstsidste Stykke, det, der begynder saaledes: „Det beror paa Deros Majestæts Beslutning, om vi skulde aabne et nyt Afsnit o. s. v.“ da befinder man sig aabenbart i en fuldstændig Misforstaaelse af, hvad der er Meningen af dette Stykke. Det er jo dog klart, at det har ikke været Tanken eller Meningen dermed at ville udtale en Trusel eller at ophidsse til Noget, saaledes som det syntes mig, at min ærede Ven fra Helsingør (Thomsen) forstod det. Nei, man maler, hvorledes Fremtiden efter al Rimelighed vil stille sig, efter som man gaar den ene eller den anden Vej. Under en vis Forudsætning opruller man et høist glædeligt og tiltalende Perspektiv, hvori der viser sig „nyttigt og enigt Arbejde til Folkets og Fædrelandets Vel“ osv., og under en anden Eventualitet ruller man Tæppet op for Noget, der ikke ser slet saa tiltalende ud, for Fortsættelse eller et nyt Afsnit af den politiske Kamp, lidenskabeligere og farligere end nogen, vi hidtil have kjendt osv. Det er tilvisse ikke Bestyldninger, rettede særlig til Nogen, langt mindre Opfordring til Nogen om at føre lidenskabelig Kamp. Nei, lad os ikke nægte, hvad der virkelig er Sandhed, at den politiske Kamp, der har været ført i flere Aar, har tilvisse været lidenskabelig nok, har tilvisse havt nok af Fanatisme baade fra den ene og fra den anden Side — i den Henseende tror jeg ikke, at man har Noget at lade hinanden høre. Men ligesom Kampen har været lidenskabelig hidtil og bedrøvelig og ulykkebringende, ligesaa vist er det jo — det kan fornøftigvis ikke nægtes — at naar det er saa langt fra at komme til en Afslutning, at komme til en fredelig Løsning, at man tværtimod kommer ind i en ny Fase derved at denne Rigsdagssamling slutter uden regelmæssig Sinantslov, naar man kommer ind i de abnorme Tilstande, for at jeg skal betjene mig af det moderne Udtryk, da er der ingen Udset til, at den hidtil førte liden-